

καθαίνει καρτερικῶς ὡς ἄλλος Ἀπόστολος καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἐσχάτας, καὶ κρούων καὶ τῶν ἐνδεεστέρων τὰς θύρας, εἰσέρχεται καὶ διαδίδει πανταχοῦ τὸ φῶς τῆς παιδείας καὶ τὴν ἐρώτα τῆς μαθήσεως.

Μεταξὺ δὲ τῶν κατὰ τὴν Εὐρώπην ἐπικρατειῶν οὐδεμία ἐπέισθη τοσοῦτω περὶ τῆς ἀνάγκης ταύτης, ἢ τοῦλάχιστον οὐδεμία ἐνίσχυσε τοσοῦτω τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀναγνώσεως ὅση ἡ Ἀγγλία. Ἐκεῖ καὶ ἡ ἐξουσία, παρέχουσα μυρία εὐκολίας εἰς τὸν τόπον καὶ συντρίβουσα πάντα δεσμὸν, καὶ οἱ ἰδιῶται συνιστῶντες ἐταιρίαις, καὶ δι' ἀδρατάτων ἀναλωμάτων ἐκδίδοντες ἀλλεπαλλήλως βιβλία καὶ περιοδικὰ συγγράμματα, συναμιλλῶνται νὰ καταστήσωσι γενικωτέραν τὴν ἀνάγνωσιν. Ἐκπῶτος σχεδὸν στρατιώτης ἔχει μικρὰν ἰδίαν βιβλιοθήκην, καὶ παρὰ τὴν κεφαλίδαν τῆς κλίνης ἐκάστου ναύτου πολεμικοῦ, βλέπεις ἀριθμὸν τινα βιβλίων ἐπιστρωσμένων.

Συζητήσις τις γενομένη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος μηνὸς ἀπριλίου ἐν τῇ βουλῇ τῶν κοινοτήτων, ἀποδεικνύει ἐναργέστατα πόσον καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ οἱ πολῖται φροντίζουσι περὶ τῆς ἐπεκτάσεως τῆς ἀναγνώσεως. Ὡς γνωστὸν ἐν Ἀγγλίᾳ, καθὼς καὶ ἐν Γαλίᾳ, καὶ ἀλλεχοῦ, αἱ ἐφημερίδες, τὰ περιοδικὰ συγγράμματα καὶ αἱ δι' αὐτῶν δημοσιευόμεναι παντοῖαι ἀγγελίαι, ἀποτίουσι φόρους. Ἄς μὴ νομίσῃ δὲ ὁ ἀναγνώστης ὅτι οἱ φόροι αὗτοι ἐθεσπίσθησαν κατ' ἀρχὰς χάριν ὠφελείας τοῦ ταμείου· ἐξ ἐναντίας σκοπὸς κύριος ὑπῆρξεν, ὡς ὑπάρχει σήμερον ὑπέρποτε ἐν Γαλίᾳ, νὰ ἐμποδισθῇ ἡ κυκλοφορία τῶν συγγραμμάτων τούτων, νὰ περιορισθῇ ὅσον ἐνεστὶν ἡ ἐλευθέρα ἐκφρασις τῶν ἰδεῶν, καὶ ν' ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τῶν λαῶν πᾶν μέσον προχείρως καὶ ὀλιγοδαπάνως διδάσκων περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν συμφερόντων αὐτῶν. Ἐνὶ λόγῳ οἱ φόροι οὗτοι ἐθεωρήθησαν ὡς δεσμὸς τοῦ νοῦς καὶ τῆς ἐλευθέρας συζητήσεως, καὶ διὰ τοῦτο προσφυέστατα ὠνόμασεν αὐτοὺς ὁ λαὸς τῆς Μεγάλης Βρετανίας φόρους ἐπὶ τῶν φώτων.

Τὴν κατάργησιν λοιπὸν τῶν σκοτιστικῶν τούτων φόρων προέτεινε βουλευτὴς τις ἐν τῷ κοινοβουλίῳ, καὶ, εἰ καὶ δὲν ἐγένετο ἀμέσως ὁλοσχερῆς, διότι οἱ Ἀγγλοὶ συνειθίζουσι νὰ προβαίνωσιν εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις βαθμηδὸν καὶ μετὰ πολλῆς περισκέψεως, ὅλοι ὅμως συνωμολόγησαν προθύμως, καὶ ὑπουργοὶ καὶ βουλευταὶ πάσης μερίδος, τὴν ἀνάγκην αὐτῆς, καὶ ἐξέρεσαν τὴν εὐχὴν τοῦ νὰ ἴδωσι καταβαλλόμενον ταχέως εἰς ἔδαφος πάντα φραγμὸν ἀντιτασσόμενον εἰς τὴν εὐχερεστέραν διάδοσιν τῶν φώτων.

Ἀλλ' ἡ ἀπόφασις καὶ ἡ εὐχὴ αὕτη τῶν ὑπουργῶν καὶ τῶν βουλευτῶν τῆς Μεγάλης Βρετανίας δὲν συμφωνεῖ δυστυχῶς πρὸς τὰ περὶ τῆς ἐλευθερίας τῶν συζητήσεων καὶ τοῦ τύπου γινόμενα ἐν τῇ Ἑπτανήσῳ, ἥτις διατελεῖ ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ διοικεῖται ὑπὸ τὴν ἀμεσον ἐπιρροὴν αὐτῆς ταύτης τῆς φιλελευθέρου Ἀγγλίας· διότι ἐνῶ ἐνταῦθα πρώτη ἡ ἐξουσία ἀνοίγει αὐθορμήτως τοὺς ὅχτους δι' ὧν ἐκχέονται ἀκωλύτως οἱ καταρρέαται τῆς ἀ-θροπίνης διανοίας, ἐκεῖ οὐχὶ μόνον δι' αὐθαιρέτων προγραφῶν, καὶ ἄλλων ἀστυνομικῶν μηχανημάτων καταωρῶνται νὰ ἐπι-

βληθῇ εἰς τὸν τύπον σιωπῆς, ἀλλ' ἐγένετο προσπάθεια νὰ δεσμευθῇ καὶ διὰ νόμων ὀριζόντων καὶ χρηματικῶν καὶ σωματικῶν ποινῶν κατὰ τὰ τοῦ γραπτοῦ καὶ κατὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου.

Τὸ καθ' ἡμᾶς ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ἐν ἡ Ἀγγλικῇ κυβέρνησις, συγκειμένη μάλιστα σήμερον ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἀνδρῶν, ἐγνώριζεν ἀκριβῶς τὰς κακώσεις τούτας, ἤθελε βεβαίως σπεύσει ν' ἀποδοκιμάσῃ αὐτάς· διότι παρὰ τὴν προστασίαν τὴν ὁποίαν χορηγεῖ πρὸς τὰ φῶτα καὶ τὴν ἐλευθερίαν, τρέφει καὶ σέβας ἄπειρον πρὸς τὴν κοινὴν γνῶμην, ἥτις ἀποκρούει μετ' ἀγανακτικῆς πᾶσαν ἐπιβουλήν κατ' αὐτῶν.

Η ΕΝ ΚΥΠΡΩ ΓΛΩΣΣΑ.

Ἡ πρώτη γλῶσσα, ἥτις ἐν Κύπρῳ ἐλαλήθη ἐκ τῶν ἱερῶν βιβλίων καὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς, παραδέχεται ὅτι εἶναι ἡ τῶν Φοινίκων. Οὗτοι τὰς πλείστας τῶν νήσων τῆς Μεσογείου κατοικίσαντες ἐξηπλώθησαν καὶ εἰς τὴν ἀπέναντι αὐτῶν Κύπρον, Φοινικικῶς ἐν αὐτῇ κτίσαντες πόλεις. Μετ' αὐτοὺς ἦλθον οἱ Ἀσσύριοι, ἐπ' ὀλίγον αὐτῆς ἐπικρατήσαντες χρόνον· ἀλλ' ἂν διέδωσαν εἰς τοὺς ὑποδουλωθέντας λαοὺς τὴν γλῶσσάν των ἢ οὐ, ἀδηλον. Δυνάμεθα ὁμως μετὰ πιθανότητος νὰ εἰπώμεν, ὅτι τὸ δεύτερον συνέβη, καὶ διὰ τὸ ὀλίγον καθ' ὃ ἔρξαν τῆς νήσου, καὶ διότι οἱ κατακτηταὶ οὐδέποτε ἀναγκάζουσι τοὺς κατακτωμένους τὴν αὐτῶν νὰ δεχθῶσι γλῶσσαν, τοῦ ἀδυνάτου ἕνεκα τῆς ἐπιτεύξεως, καὶ ἐπειδὴ ἄλλος εἶναι ὁ τῆς κατακτήσεως σκοπός. Ἢτα διαδέχονται αὐτοὺς ἐν Κύπρῳ οἱ Αἰγύπτιοι, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτοὺς τὸ αὐτὸ συνέβη, ὅπερ καὶ εἰς τοὺς Ἀσσυρίους, καὶ πολὺ μᾶλλον εἰς τούτους, ἐπειδὴ καλῶς γνωρίζομεν τὸν ἰδιότροπον τῶν Αἰγυπτίων βίον.

Ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τούτων ἤρχισαν καθ' ὅλην τὴν μικρὰν Ἀσίαν νὰ ἐξαπλώνωνται ἐλληνικαὶ ἀποικίαι, καὶ τοιαῦται ἐστάλησαν καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Κύπρον, ἐξ ὧν ἐν γένει τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος, ἦτοι Αἰολεῖς, Ἴωνες, Δωριεῖς κατέκρησαν τὴν νήσον. Αἱ ἀποικίαι αὗται ἐπικρατήσασαι τῶν πρώτων κατοίκων τῆς νήσου ἐδυνήθησαν ὀλίγον κατ' ὀλίγον νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς τοὺς ὑποδουλωμένους λαοὺς τὴν ἰδίαν των γλῶσσαν· καὶ ἡ Ἑλληνικὴ ἕνεκα τούτου ἐπικράτησε γλῶσσα, διατηρούσης ἐκάστης τῶν ἀποικιῶν τὴν ἰδίαν τῆς διαλέκτον. Μετὰ ταῦτα ὅμως, ἀφοῦ τὰ μικρὰ ταῦτα ἔθνη ἦλθον εἰς κοινωνίαν πρὸς ἄλληλα, ἀνέμιζαν τὴν αὐτῶν γλῶσσαν, καὶ ἐσχημάτισαν οὕτως εἰπεῖν τὸ κράμα ἐκεῖνο, ὅπερ εἰς τὸν Ὀμηρον παρατηροῦμεν, ὅτι ἡ γλῶσσα δὲν εἶχε διαίρεθῇ εἰς τὰς τρεῖς αὐτὰς μεγάλας διαλέκτους.

Ὅτι δ' ἡ Ἑλληνικὴ ἐλάλειτο ἐν τῇ νήσῳ ὡς

άνωτέρω ἀνεφέρμεν, περὶ τούτου ποιεῖται μνησάν ὁ Ἰμέσιος * τὴν Κύπρον οἱ ποιηταὶ θεῶν Ἀφροδίτῃ χαρίζονται, ὥσπερ τὴν Δῆλον Ἀπόλλωνι· ἡ γὰρ Κύπρος πόλις μεγάλη. Ἀῆμοι τὴν γλῶτταν ἀκριβῶς Ἑλληνες. * Εἰς ταύτην πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι προσετέθησαν καὶ λέξεις ἐκ τῆς γλώσσης τῶν ὑποδουλωθέντων Φοινίκων. Ἐτι δ' ἐπειδὴ οἱ ἐν Κύπρῳ Ἕλληνες ἦσαν λαὸς ἐμπορικὸς, ἀμα καθ' ὅλην ἐξηπλώθησαν τὴν Μεσόγειον, καὶ μάλιστα πρὸς τὸ τῆς Ἀσίας μέρος, προσέθεσαν εἰς τὴν γλῶσσαν των καὶ νέας λέξεις.

Ὁ ἐμπορὸς πολλὰ ὀλίγον φροντίζει διὰ τὴν καθαρότητα τῆς γλώσσης, καὶ τὴν γλῶσσαν μεταχειρίζεται μόνον ὡς μέσον διὰ νὰ ἐκτελῇ τὰς ὑποθέσεις του· καὶ ὅταν μὲν τὸ ἐμπόριον ᾖ μικρὸν, καὶ μικρὰ εἶναι ἡ διαφθορὰ τῆς γλώσσης, ὅταν ὅμως μέγα, τότε, ἐπειδὴ ὁ ἐμπορὸς ἔχει ἀνάγκην πρὸς πολλοὺς καὶ διαφόρων ἐθνῶν ἀνθρώπους ν' ἀποκριθῇ, ἀναγκάζεται ἀπάσας αὐτῶν τὰς γλώσσας νὰ μεταχειρίζεται· καὶ λέξεις μὲν μεταθέτει τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην, ἐκ ἄλλης εἰς δ' ἄλλην, καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἀλλὰ τότε ἡ ἰδίᾳ του γλῶσσα δανειζομένη ἐκ διαφόρων, καὶ αὐταῖς δανείζουσα, φθείρεται καὶ ἀπόλυσι τὸν ἰδιὸν τῆς χαρακτῆρα.

Εἰς τὴν Κύπρον ἐκτὸς τῆς ἐλληνικῆς καὶ ἡ Φοινικὴ ἐλαλεῖτο γλῶσσα, ὡς εἰς τὸ Κίτιον, τὴν μόνην ἐπὶ πολὺ μετὰ τὴν τῶν Ἑλλήνων κατάκτησιν ἐπικρατήσασαν πόλιν. Ἀφοῦ ὅμως ἡ Τύρος, τὸ μόνον προπύργιον τοῦ Φοινικοῦ κράτους ἔπεσεν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Περσῶν, καὶ αὕτῃ τέλος ἐξελληνίσθη. Ἐνταῦθα πολλὰ εὗρέθησαν Φοινικικαὶ ἐπιγραφαὶ (Gesenius Φοινικικὰ ὑπομνήματα)· ἀλλὰ καὶ ἐλληνικαὶ πολὺ περισσότεραι, παρὰ εἰς οἵανδήποτε τῶν ἄλλων τῆς νήσου πόλεων. Αἱ πρῶται δεικνύουσι τὴν τῶν Φοινίκων πρότερον κυριαρχίαν, εἰ καὶ δυνατόν εἶναι καὶ μετὰ τῶν Ἑλλήνων ζῶσαι πολλὰ τῶν πάλαι Φοινικικῶν ἐν Κύπρῳ οἰκογενειῶν, ἢ ἐξωθεν ἐρχομένων, νὰ ἐλάλουν τὴν γλῶσσαν των, καὶ εἰς αὐτὴν νὰ ἔγραψαν καὶ ἐπιγραφάς. Τὸ αὐτὸ βλέπομεν εἰς Λάρνακα τῆς Λαπήθου (ἴσως τὴν ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Λακεδαιμόνα), διγλώσσον δηλ. Ἑλληνικὴν καὶ Φοινικὴν ἐπιγραφὴν ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Φιλαδέλφου, ὅτε βεβαίως ἅπασα ἡ Κύπρος εἶχεν ἐξελληνισθῇ. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς Φοινικικῆς καὶ ἄλλαι βεβαιότατα ἐλάλουντο γλῶσσαι καὶ μάλιστα τῶν παρακειμένων Ἀσιατικῶν χωρῶν.

Ὅλοι αὗται ἐφθείραν τὴν καθαρότητα τῆς γλώσσης, ἣν ἔφερον εἰς Κύπρον, οἱ εἰς αὐτὴν ἀποικησάντες Ἕλληνες. Ἀλλὰ πάλιν αὗται αἱ εἰς τὴν Κυπριακὴν γλῶσσαν προσθήκαι δὲν μᾶς ἀπομακρύνουσι τῶν τοῦ Ἰμερίου λόγων, ὅτι ἡ γλῶσσα τῶν Κυπρίων καὶ ταύτας λαβοῦσα ἔμεινεν Ἑλληνική· ἀλλ' ἡ ὑγιεινὴ στέρα τοῦ ἔθνους μερίς, ἡ εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν πολιτείαν ἀσχολουμένη, ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ ἀληθῶς ἔμποροι ἐπιμελῶς βεβαιότατα καὶ καθαρῶς τὴν Ἑλληνικὴν θὰ ἐλάλουν.

Εἶναι ἀληθές ὅτι κακὴν ὡς πρὸς τὴν γλῶσσαν εἶχε φάμην ὅχι ἅπασα ἡ νῆσος, ἀλλ' ἐν τῶν αὐτῆς

κρατῶν, Σόλοι καλούμενον, ἀποικία Ἀθηναίων· καὶ ὁ μὲν Σουΐδας λέγει * Σόλοι Κιλικίας πόλις καὶ Κύπρου, ἀφ' ὧν ὁ σολοικισμὸς, βαρβαρίζοντων κατὰ τὴν ἰδίαν γλῶσσαν· ὁ δ' Ἀμμιανὸς εἰς τὸ αὐτοῦ ἐπιγράμμα, Ἀνθολογ. βιβλ. 2. τοὺς Κυπρίους Σόλους ὡς σολοικίζοντας θεωρεῖ.

Ἐπὶ σολοικισμοὺς Φλάκιον τῷ ῥήτορι δῶρον
Πέμψας ἀνέλαβον πάντε διακοσίους,
Καὶ νῦν μὲν φησὶ, τούτους ἀριθμῶ σοι ἔπεμψα
Τοῦ λαοῦ δὲ μέτρω πρὸς Κύπρον ἀρχόμενος

Ἐκ τούτου ἐσχηματίσθη καὶ ἡ ἐκφρασις σολοικίζω καὶ σολοικισμὸς, ἥτις ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς εἰς ὅλας μετεδόθη τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας. Εἰς πολλὰς ὁμοῦς αὐτῆς πόλεις καὶ μάλιστα εἰς τὴν Σαλαμίνα ἐπὶ τῶν Εὐαγόρου χρόνων τὰ μάλιστα ἡ Ἀττικὴ ἐπιμελεῖτο διάλεκτος, διότι πολλοὶ τῶν πεποικισμένων Ἀθηναίων, βίον ἀνετον ζητοῦντες, ἤρχοντο εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως τῆς Κύπρου.

Ἐκ τῶν λέξεων, αἵτινες φέρονται ὑπὸ τὸ ὄνομα Κυπριακαὶ παρατηροῦνται πολλὰ ὅτι ἀνατολικὴν ἔχουσι τὴν καταγωγὴν· ἡ λέξις λ. γ. Ἀβάθ, δι' ἧς ἐσημαίνον οἱ Κύπριοι τὸν διδάσκαλον, κατὰ τὸν Γισίνιον ἐκ τῆς Συριακῆς παράγεται γλῶσσης. Ἀλλαι δὲ πάλιν ἀρχαιοτάται διατηρήθησαν εἰς τὴν γλῶσσαν των, ἐνῶ εἰς τοὺς ἐνδοξοὺς συγγραφεῖς τοὺς μετ' Ὀμηρον οὐδόλως εἶναι ἐν χρήσει.

Ὁ Εὐστάθιος ἐν τῇ Ἰλιάδι περὶ τοῦ τ ὁμιλῶν, λέγει ὅτι κατὰ τὸν Ἡρακλείδην οἱ Κύπριοι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὰ κύρια ὀνόματα καὶ τὰ οὐσιαστικά προσθέτουσι τὸ τ ὡς Πτόλις, Πτόλεμος, Ἀπόλλων γεν. Ἀπόλλωντος· ἐτι δὲ καὶ εἰς τὰ ῥήματα τὰ λήγοντα εἰς υω οἶον ἀρύττω, ἀρύτω, ἀρύω, ἀνύττω, ἀνύτω, ἀνύω (α). Ἀλλαχοῦ δὲ πάλιν ὁ Εὐστάθιος σημειοῖ (β) ὅτι οἱ * Θετταλοὶ καὶ Κιτιεῖς οἱ περὶ Κύπρον θάλατταν ἔλεγον καὶ πίτταν καὶ τοιαῦτα, ὅσα οὐδαμῶς Ἀττικὰ νομίζονται, ἀλλὰ τῶν γειτόνων, φησὶ, Βοιωτῶν, τῷ μῆτε Ὀμηρον, μῆτε τραγικοῦς, μῆτε Θουκυδίδην ἢ Πλάτωνα κεχρησθαι αὐτοῖς. *

Μεταξὺ τῶν διατηρηθεισῶν ὡς Κυπρίων λέξεων παρατηροῦσιν οἱ φιλόλογοι τὴν λέξιν θάτες = δουλοί, ἥτις ἐκ τοῦ τίθημι παράγεται, ἢ τὴν αὐτὴν μετ' αὐτοῦ ἔχει ῥίζαν· αὕτη ἡ λέξις, λέγει ὁ Giese (γ), τὴν συγγένειαν φανεροὶ τῆς Κυπριακῆς γλώσσης μετὰ τῆς σανσκριτικῆς. Εἰς αὐτὴν βλέπομεν ὅτι τὸ α τῆς σανσκριτικῆς *dedhami* διατηρήθη, ὅπερ εἰς τὴν συνειθισμένην γλῶσσαν δὲν εἶναι χρήσιμον. Ἐπειδὴ ἡ λέξις τίθημι ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γλῶσσῃ παράγεται ἐκ ῥίζης θα ἢ θη, εἰς δὲ τὰ ῥήματα τὸ η ἐτράπη εἰς ε.

Ἐν αὐτῇ βλέπομεν ὑπάρχον εἰς χρῆσιν καὶ τὸ Αἰολικὸν δίγαμμα, καὶ οἱ μὲν Αἰολισμοὶ τῶν Κυπρίων ὁμοιάζον μᾶλλον τοὺς τῶν Εὐρωπαϊκῶν Αἰολέων Αἰολισμοὺς ἢ τοὺς Λεσβικοὺς καὶ Ἀσιατι-

(α) Ἰλ. α. 36. §. 29. 9. 466 τόμ. Β. 280. 44 235.

(β) Ἰλ. 40. 409. τόμ. Β. 349.

(γ) Αἰολικὴ Διάλεκτος. 126.

επιτιμικός. Ὁ Ἡσυχίος ἀναφέρει τὴν λέξιν γέννον ὡς Κυπριακὴν ἀντὶ τοῦ *λάβε*, ἥπερ μετὰ τοῦ Ὀμηρικοῦ γέντο συμφωνεῖ· φαίνεται δ' ὅτι ἐσχηματίσθη ἐκ τοῦ ἀορίστου *ἐλόμεν*, προστεχτ. *έλου*, τραπίσης τὰς δασείας εἰς γάμμα καὶ τοῦ *λ* εἰς *ν*, ὅπερ καὶ ἐδιπλασιάσθη, οἷον γέννου. Ἀλλὰ καὶ ἡ λέξις Βίθου, ἥτις εἰς τὴν ἐξῆς τοῦ Κουρίου ἀπαντᾷται ἐπιγραφὴν κατὰ τὴν περιώνυμον Βοίχιον, Αἰολικὸν φέρει *δύγαμμ*, ἐκ τοῦ ἰδὺς παραγομένη.

Σέλευκον Βίθου, τὸν συγγενὴ τὸν βασιλέως, τὸν στρατηγόν. Καὶ ναύαρχον καὶ ἀρχιμέα, τὸν κατὰ τὴν νῆσον, Κουρείων ἢ πόλιν. Ἀρετῆς ἕνεκα καὶ εὐνοίας τῆς εἰς βασιλέα Πτολεμ(αῖ)ον καὶ βασίλισσαν Κλεοπάτραν τὴν ἀδελφὴν, καὶ βασίλισσαν Κλεοπάτραν τὴν γυναῖκα, θεοῦς εὐεργέτας, (καὶ τῆς εἰς) αὐτὴν εὐεργεσίας.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ Κούριον Ἀργολικὴ εἶναι ἀποικία, ὡς Ἀργολικὸν αὐτὸν ὁ Βοίχιος θεωρεῖ Αἰολισμόν (δ).

Ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἡ νῆσος εἰς δεινὰς ὑποπεσοῦσα ἀνομβρίας, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκινδύνευσε νὰ ἐρημωθῇ, τοῦτο δ' ἠνάγκασε τὴν ἐκ τῆς νῆσου διαβαίνουσαν ἀγίαν Ἑλένην νὰ προσκαλέσῃ ἐκ τῶν μερῶν τῆς Ἰουδαίας, Κιλικίας, Καππαδοκίας καὶ Συρίας νέους εἰς τὴν νῆσον ἀποίκους. Οὗτοι δὲ, οἱ ἐν Κύπρῳ ἀποικίσαντες, ἦσαν ἅπαντες Ἕλληνες, ἀποικιστὰντες εἰς τὰς χώρας ἐκεῖνας πρὶ καὶ μετὰ τὴν τῆς Ἀσίας ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰκτησιν, ὅτε ὁ Ἑλληνικὸς πολιτισμὸς ἐφθίκεν εἰς τὴν κολοφῶνα του, καὶ διέτρεχεν ὡς μέγας πυρρὸς ἀπῆσαν τὴν ὑφέλιον ἐξέλληνίζων αὐτήν. Ὅθεν ἅπαντες οἱ νέοι οὗτοι ἀποικοὶ, οἱ τὴν Κύπρον οἰκήσαντες, ἔφερον ἐνταῦθα τὴν αὐτὴν γλῶσσαν, ἐν ᾗ οἱ Κύπριοι ἐλάλουν πάντοτε, ὅμως μετὰ τινων διαφορῶν.

Ἐπὶ δὲ τοῦ μεσαιῶνος, Ἀλβανοί, Ἑβραῖοι, Γάλλοι, Γενουήνσιοι, Ἑνετοὶ καὶ τέλος ἡ τῆς νῆσου νῦν κρατοῦντες κατόικουν τὴν Κύπρον, οἱ μὲν ὡς ἀρχοντας, οἱ δ' ὡς αὐτοὺς ὑπηρετοῦντες, ἐπίσης δὲ καὶ ἐμπορίας ἕνεκα. Ἐκ τούτου ὁρμηθεὶς καὶ Μαρτίνος ὁ Κρούσιος εἶπεν ἐν τῇ αὐτοῦ Τουρκαγραικίᾳ, ὅτι ἡ Κυπρία γλῶσσαι ἦτο κράμα ἐπὶ τῶν αὐτοῦ χρόνων Ἑλληνικῆς, Χαλδαϊκῆς, Ἀρμενικῆς, Ἀλβανικῆς, καὶ Ἰταλικῆς. Καὶ ὅτι μὲν ὑπάρχουσιν εἰσέτι ἐντὸς τῆς Κυπριακῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, πολλὰ Ἰταλικαί, Γαλλικαί, Ἀλβανικαί, κτλ. λέξεις, περὶ τούτου οὐδεμίαν ὑπάρχει ἀμφιβολία· ἀλλὰ τοῦτο καὶ καθ' ὅλην συνέθεσιν κυρίως Ἑλλάδα, ὅπου τὰ μάλιστα ἤκμαζεν ἡ Ἑλληνικὴ.

Οἱ ἐν Κύπρῳ Ἕλληνες, ὑπὸ τοσούτους ὑποπεσόντες τυράννους, καὶ τοσαύτας ὑποστάντες μεταβολὰς καὶ κατὰστροφάς, βεβαίως δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι διετήρησαν τὴν Ἑλληνικὴν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἀγνότητα διότι ἅπαντες οὗτοι, ὅσοι ἦλθον εἰς Κύπρον κατὰ καιροῦς, συγκατήγαγον καὶ τὰ ἐθνικὰ τῶν ἐθίμα, καὶ τὴν θρησκείαν τῶν. Ἐκ τούτου δ' ἐπρέπει, ἢ ὅπως νὰ συμβῇ ἀρρακισμὸς τῆς γλώσσης τῶν

κρατουμένων, ὡς πολλαχοῦ τοῦτο ἐγίνε, καὶ νὰ παραδεχθῶσιν οὗτοι κατ' ὀλίγον τὴν γλῶσσαν τῶν κρατούντων, ἢ νὰ ζήσωσιν οὗτοι ὅπως κεχωρισμένοι καὶ μηδεμίαν πρὸς τοὺς κρατοῦντας ἔχοντες σχέσιν, καὶ οὕτω νὰ διατηρήσωσιν ἀνέπαφον γλῶσσαν καὶ ἥθη· ἡ τέλος νὰ παραδεχθῶσι τοσοῦτον τῆς τῶν κρατούντων γλώσσης, ὅσον ἦτον ἀπολύτως ἀναγκαῖον εἰς τὰ καθ' ἐκάστην μετ' αὐτῶν συναλλάγματα. Τὸ πρῶτον οὐδόλως συνέβη, καὶ τοῦτο εἶναι ἐν τῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἐθνους γνωρισμάτων, ὅτι ἀείποτε, καὶ εἰς τὰς μεγίστας αὐτοῦ τρικυμίας, μετ' ἐπιμονῆς προσπαθεῖ νὰ διατηρήσῃ ἀγνὰ τὰ πάτρια. Τὸ δεύτερον δ' ἐπίσης, διότι ἦτον ἀδύνατον νὰ χωρισθῶσιν ἐντελῶς τῶν κρατούντων. Μένει λοιπὸν τὸ τρίτον, ὅπερ συνέβη ὡς καὶ καθ' ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Συνετέλεσε δ' εἰς τὴν τῆς Ἑλληνικῆς διατήρησιν, πλὴν τῆς εἰς τὰ πάτρια εὐλαβοῦς ἐμμονῆς τῶν Κυπρίων, προσέτι καὶ ἡ εἰς αὐτοὺς ἐν ταῖς πρώταις ἐκ τῆς γαίτονος Παλαιστίνης διάδοσις τοῦ τὴν Ἑλληνικὴν ὡς ὀχρεὶν παραδεχθέντος χριστιανισμοῦ.

Τῆς ἐν Κύπρῳ ἐπικρατήσεως διαφόρων ξένων ἐθνῶν οὐκ ὀλίγα τῶνόντι ἵχνη ἔμειναν ἐν τῇ γλώσσῃ. Οὕτως λέγουσιν εἰσέτι οἱ Κύπριοι γαλλίζοντες. Με κάρνει πλάσιρ (plaisir) = εὐχαρίστησιν. Φέρει τὴν τσιέζα (= siege = κάθισμα)· κλείσε τὴν τσιάμπρα (chambre = δωμάτιον) κτλ. Ἰταλλίζοντες δὲ Ὁ Ἀππαρὸς τρέχει πορτάντο (= βάρδην) κτλ. Οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ τουρκίζουσιν, ὡς τοῦτο δυστυχῶς συνέβη πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς Ἀθήναις, αἰτίνας χθὲς καὶ πρῶην ἐλάλουν ἀλβανιστί.

Αἱ δὲ κυρίως Ἑλληνικαὶ λέξεις καὶ αὗται πολλαχῶς κατεστράφησαν καὶ ἐκολοβώθησαν, εἰς τὰς δεινὰς καὶ αὗται τῆς δουλείας υποκυφῆσαι συνεπίαι. Εἰπομεν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Κύπριοι εἶχον πολλοὺς Αἰολοδωρισμούς. Καὶ οἱ νῦν δὲ σώζονται πολλὰ καὶ ἀξιοσημείωτα ἵχνη αὐτῶν. Τὸ ἐργάλειον τῆς ὑφαντικῆς, ὅπερ κοινῶς ἀργαλιὸν λέγοιεν, οἱ Κύπριοι καλοῦσι Βούρα, ὅπερ δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰ μὴ Βύρα, συγγενὲς τοῦ ὑρή, ἥτις ὑφαντὴ, τὸ ὑφανμα σημαίνει· καὶ τὸ ῥῆμα ὑράνω, ἐφανύσκα Ἰωνικῶς λέγουσι. Τοιαῦτα ἀπειροὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὴν Κυπριακὴν γλῶσσαν καταλήξεις, οἷον ζυμονίσκει, πλυνίσκει, παχνίσκει, γινίσκεται κτλ. Εἰς τὴν ῥαβδίσαν λέξιν Βούρα — Γούρα — Γύρα, τὸ ο προφέρεται ὡς ου. Τοιαῦτα πολλὰ ἀπαντῶνται, ὡς σοῦ ἀντὶ σὺ σοῦ τὸ λέγεις — σὺ τὸ λέγεις· σοῦ τὸ ἐκαμεῖς· μύτην ἀντὶ μύτην. Ἀλλὰ τοῦτο ἔχουσι κοινὸν τοῖς ἑελοποννησίαις καὶ ἄλλοις Ἑλλήσι. οἵτινες λέγουσι παραβούρα ἀντὶ παραθύρα, τρούπα ἀντὶ τρύπα, κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἥτις καὶ αὐτὴ ἔλεγε καλῶς, λούω, ἀντὶ καλῶ, λῶω. Πολλάκις οἱ Κύπριοι προσβιτούσιν εἰς τὸ τέλος ὡς προσχηματισμὸν τὴν συλλαβὴν νη, εἰς τε τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας πρόσωπον, πρὸς μείζονα ἔμψασιν οἷον ἐσοῦρη ἐγὼν, ἀντὶ ἐσὺ ἐγώ. Ἀλλὰ καὶ ταῦτα τῆς ἀρχαιοτάτης ἑλληνικῆς εἰσὶ λείψανα· καὶ τὸ μὲν ἐσοῦρη ἢ σοῦρη = σὺν η εἶναι αὐτὸ τοῦ Ἡσιόδου (ἐργ. καὶ Ἡμ. εἰς προίμ.) τύνη, τὸ δ' ἕτερον καὶ αὐτοὶ οἱ Δωριεῖς ἐγὼν

λέγουσιν. Ἀξιοσημείωτον δ' ἐστὶ ὅτι τὸ υ τρέπεται πολλάκις εἰς μ, ὡς *λάμνε* = *ἐλαυνε*, *λάμνε* γὰρ πᾶμε τὸ βορικό σου = ἐλαυνε τὸν ὄνον σου νὰ πᾶμε, ὅπου καὶ δεύτερον εἰς τὴν λέξιν βορικόν (= Ὀνικόν = ὄνον) αἰολισμόν βλέπομεν, *χάμνε* = *χαύννε* = *χαύνοννε*, *χαλάροννε*, ἄφνε· *χάμνε* τὸ κτηνὸ γὰρ φύη, *χάμνε* τον = ἄφνε τον. Ἐπίσης αἰολικὸν δίγαμμα ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ Γαῖμα = αἶμα· τὸν βγάλασι γαῖμα.

Πολλάκις ὅμως τὸ δίγαμμα θ τρέπουσιν εἰς π, οἷον *ἀμπλέπω* = *ἀναβλέπω*, ὅπου καὶ συγκοπὴ τοῦ α τῆς ἀνὰ ἔγινε, ὡς καὶ εἰς τοὺς ποιητὰς γίνεται. Ὁ Πείρος, ἀφροῦ *ἀπέθαγεν*, ὁ πατήρ του *ἀμπλέψε* = *ἀνέβλεψεν*, εἶδε θεοῦ πρόσωπον. Καὶ ἐπὶ δένδρων, τὸ δένδρον τοῦτο *ἀμπλέψε* = ἤνοιξαν δηλαδὴ οἱ ὀφθαλμοὶ του, ἐξέβλεψε πουμπούκια. Τὴν αὐτὴν ἐπαθε μεταβολὴν καὶ τὸ ὄνομα μιᾶς τῶν ἀρχαίων τῆς νήσου κωμοπόλεων, παρὰ τῷ Στράβωνι *Βούρουρα*, ἄπερ Πυσοῦρι νῦν καλοῦνται. Ἀλλὰ καὶ τὸ α ὡς ου προφέρεται εἰς τινὰς λέξεις, οἷον *Λούκκος* ἀντὶ *Λάκκος*, *Μούλος* ἀντὶ *Μαλός*, μία τῶν ἀρχαίων ἐπισήμων αὐτῆς πόλεων. Ἐπίσης δ' Αἰολοδορικῶς λέγουσιν ἀρρώστιάω ἀντὶ ἀρρώστέω, ἀδικάω ἀντὶ ἀδικέω κτλ. Πολὺ δ' ἐν τῇ Κυπριακῇ γλώσσῃ εἶναι ἐν γρήσει τὸ ν, καὶ μάλιστα ἐν τέλει τῶν οὐδετέρων ὀνομάτων, ὡς τὸ *γαλοῦμεν* καὶ τὸ *ψωμέν* τρέφει τὸν χαρακόν, ὅπερ φαίνεται ὅτι ἦτο πρότερον χαλοῖμιον, τυρίον, καὶ κατ' ἀποκοπὴν τοῦ ο ἔμεινεν εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως τὸ ν, ἢ ἄλλως εἰς ἀντάς προστίθεται.

περιέρχος εἶναι ἐστὶ καὶ ἡ ἀπαγγελία τῶν διπλῶν γραμματίων, ὅπερ εἰς οὐδὲν ἄλλο μέρος τῆς Ἑλλάδος διεσώθη. Ἐν ταῖς λέξεσι πολ-λά, κάλ-λιστα, λουκ-κος, γράμ-ματτ, Γάλ-λος, οὕτω σείρουσι τὴν φωνήν, ὥστε γίνεται εὐδιάκριτον ὅτι δύο εἶναι ὅμοια σύμφωνα. Τὸ δὲ γ ὑγραίνουσι τρέποντες αὐτὸ εἰς γε, ἢ καὶ πολλοὶ ὅλως σχεδὸν δὲν τὸ ἀπαγγέλλουσι ὡς, εἰ ἀντὶ ἐγώ, εἰ δὲν ἔρχομαι ἀπόψε ἔς τὴν παρτίδα· ἐνόστε δ' ὡς οἱ Πελοποννήσιοι τὸ τρέπουσιν εἰς μ, καὶ τότε εὐκρινῶς ἀμφότερα τὰ μ, ἀκούονται τὰ πρᾶγματα.

Ἐξ ὧων συντόμως ἀνιέρεται, εὐκόλως ἀποδείκνυται ὅτι ἡ γλῶσσα αὕτη ἔχει τὰ αὐτὰ στοιχεῖα, οἷα καὶ ἡ πάλαι Κυπριακὴ κατὰ τοὺς διαφόρους σχολιαστὰς καὶ ὑπομνηματιστάς, ἥτοι Ἰωνισμούς, Δωρισμούς, Αἰολισμούς, κλίνει ὅμως πρὸς τὰς δύο τελευταίας διαλέκτους, καὶ διὰ τοῦτο ὡς Αἰολοδορικὴν δυνάμεθα νὰ τὴν θεωρήσωμεν.

Τούτων προηγηθεισῶν τῶν γενικῶν παρατηρήσεων, ἐναπολείπεται ἡμῖν νὰ δείξωμεν ὅτι ἡ Κυπριακὴ γλῶσσα περιέχει πλοῦτον λέξεων, αἵτινες οὐδόλως διατηρήθησαν οὐ μόνον εἰς τὰς παρακειμένας νήσους, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὴν ἐστὶ τὴν Ἑλλην. ἡ-παιρον. Θέλομεν δὲ ὀλίγας ἀναφέρει ἐνταῦθα ἐπιφυλαττόμενοι ἄλλοτε καὶ ἄλλας συναθροίσαντες νὰ δημοσιεύσωμεν, ἵνα μὴ λαθὼν ἀπολεσθῇ καὶ ἐνταῦθα ὁ περισσώζομενος ἀρχαῖος γλωσσικὸς θησαυρός.

Ἀκαθρήκαρ λέγουσιν οἱ Κύπριοι φυτόν τι, μέγα ἔχον ἀνθος ὀγκώδης καὶ στρογγύλον ἐν εἶδει ἡλι-

οτροπίου, καὶ φύλλα ὅμοια τῷ μαράθῳ. Εἶναι δὲ βεβασιότατα τοῦτο ἡ νάρθηξ τῶν ἀρχαίων, ἣν ἀναφέρει ὁ Αἰσχύλος ἐν Προμηθεῖ Δεσμότη, *Ναρθηκοπλήρωτον* λέγων, καὶ ὁ Ἡσίοδος (ἔργ. κτὶ *Ἡμέρ. στυχ.* 52), ἄδων ὅτι ὁ Προμηθεὺς ἐν κοίλῳ νάρθηκι ἐκλείψε τὸ πῦρ. Καὶ νῦν οἱ Κύπριοι δι' αὐτῆς ἀπτοῦσι πῦρ. πυροβόλουντες ἐν τῷ ἐσχισμένῳ κυλῶ τῆς, ἀπὺ διὰ μαγαϊριδίου κοιλώσωσιν αὐτόν, ὅπως δέχεται τὸν σπινθήρα. Ἐξ αὐτῆς δ' ἐστὶ κατασκευάζουσι καὶ μικρὰ καθίσματα. Εἶναι ἄρα αὕτη ἡ νάρθηξ, νάρθηξ, ναθρήκα, καὶ προσθήκη τοῦ α, ἀναμφιβόλως πλεοναστικῆ, ἀκαθρήκα.

Νόστος, = γλυκάδα, εὐχαρίστησις παρὰ Κυπρίοις, πάντοτε ὅμως σχεδὸν ἐπὶ κκαῦ· γὰρ σου δώσω *ἐνα* *ράβδι* καὶ *τὰ* δῆς τὸ νόστο. Ἔ, ἴδες τὸν νόστο; = τὴν γλυκάδα· καὶ φαίνεται νὰ εἶναι σημασία τῆς Ὀμηρικῆς λέξεως νόστος (= ἐπάνοδος), νοστήτω κτλ. Ἐκ τούτου καὶ τὰ ἡμέτερα νόστιμον, νοστιμάδα.

Μάτι οὕτω λέγουσιν οἱ Κύπριοι τὸ ἐκυτῶν φόρεμα, καὶ ἰδίως οἱ Πάριοι. *Δός* τὸ *μάτι* του, = τὸ ἱμάτιόν του) γὰρ τὸ γορέσω.

Ἄγχα = ἄγε, ἔλα· *ἄγχα* γὰρ διοῦμε τί κάμνομεν, — ἔλα νὰ ἰδοῦμε κτλ. *Ἄγχα* γὰρ πᾶμε.

Δίγχα — ἡ αἰξ παρὰ Κυπρίοις, τὸ δ' αὐτῆς νεογνόν, ἐρίφι καὶ ροδάκι ὑποκοριστικῶς λέγουσι.

Κτηνὸ καὶ πλῆθ. *κτηνὰ* — ὅλα τὰ οἰκιακὰ ζῶα, καὶ αὐτὰ τὰ πτηνὰ, ἄπερ καὶ κτήματα εἶναι.

Θωρῶ ἢ θεωρῶ ἰσχυρότερον τοῦ βλέπω· τί μέ θεωρεῖς εἶσι; τ' ἢ λθες ἢ γιγὰ γὰρ θεωρήσης τὰς δυστυχίας μου· ἀπαράλλακτα καὶ Αἰσχύλος Προμ. Δεμ. ἡ θεωρήσων τύχας ἐμάς ἀφίξαι.

Κανεῖ — *ἱκανεῖ* — εἶναι ἀρκετόν· *κανεῖ* με τοῦτο ποῦ μ' ἔδραες. Πρέπει δὲ νὰ σημειώσωμεν ἐνταῦθα ὅτι οἱ Κύπριοι πάντοτε θέτουσι τὴν προσωπικὴν ἀντωνυμίαν ἢ δεικτικὴν μετὰ τὸ ῥῆμα, ὡς *χαρῶτον* γὰρ ἔλθῃ τὸ βράδυ· *χαρῶσε*. Ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπαντᾷται εἰ καὶ σπανιώτερον.

Χολέτρα — ἡ χαλέρα, ἡ ὑδρορῥῆα· ὅπου πάλιν πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι οἱ Κύπριοι προσθέτουσι τ, καθὼς καὶ εἰς τὴν λέξιν πίτταρ, ὡς καὶ οἱ ἀρχαῖοι αὐτῶν πρόγονοι.

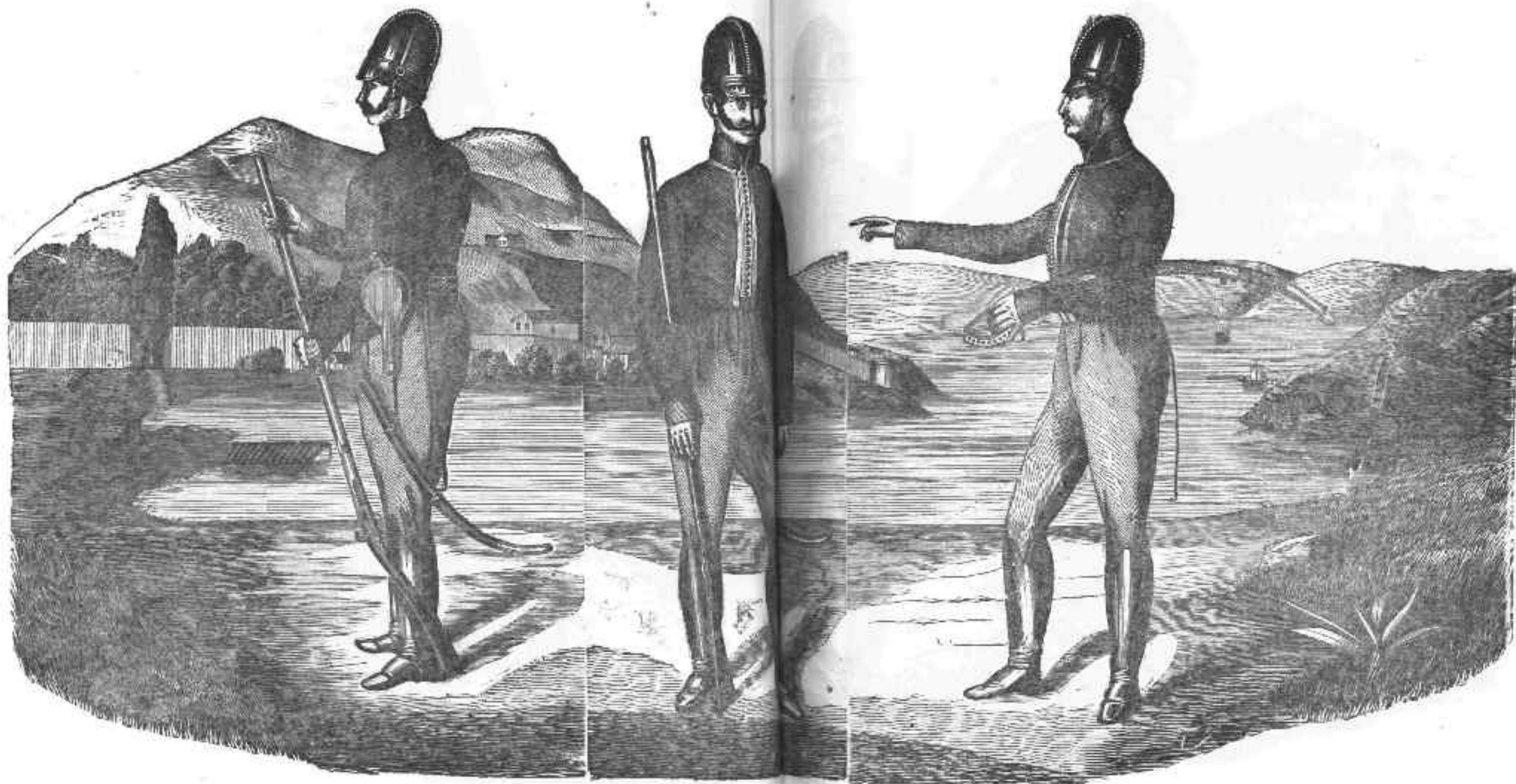
Ἀλλὰ μὰν σου εἶναι τὸ ἀλλὰ μὴν σου, ὅπου καὶ ὁ Ἰωνισμός ἐστὶ τοῦ σου φυλάττεται, θὰ πάγω *Ἀλλὰ* μὰν σου γὰρ τὸν ἴδω.

Κυπόδι ἢ ὠκεπόδι εἶναι ἡ τοῦ Κυπρίου ποιμένης ῥάβδος, δι' ἧς συλλαμβάνει πρόβατα, ἣν οἱ λοιποὶ μαγγοῖραν ἢ ῥάβδον καλοῦμεν. Εἶναι λοιπὸν τὸ ταχυπόδι τῶν ποιμένων.

Ἐλα ὦδε, — εἶναι τὸ παρ' ἡμῖν ἔλα ὦδε ἢ ἔδω, ὅπερ ἐκ τοῦ ὦδε παράγεται.

Διαρτίττω — πλάττω τὸ ψωμί, μαζεύω τὴν ζύμην εἰς ψωμία, Ἑλληνικωτάτη λέξις. *Διάρτισε* τὰ ψωμία. Ἐξ αὐτοῦ *διάρτισμα* — τὸ πλάσιμον, καὶ *διαρτισσάμενον* — ἡ σάνις, ἐπ' ἧς πλάττουσι τὴν ζύμην.

Τρυτσά, — ἡ τρύξ, τὸ καταπάτι τοῦ μύστου ἢ ἐλκίου, ἡ μούργα.

Στρατιώτης.

Υπαξιωματικός.

Αξιωματικός.

Τοις εν Μπαλακλάβα Έλλησι Τάγματες.

Κτύπα — ὁ κορμὸς τῆς ἀμπέλου, τὸ παρὰ Πελοπ. κούρβουλον.

Ἐνταῦθα ἴσως ἀπο σκοποῦ δὲν φανῇ νὰ προστεθῶσι τεμάχια τινε δηλωδῶν ἀσμάτων, οὐχὶ βεβαίως ἡρωϊκῶν, διότι νησιῶται οἱ Κύριοι, δὲν ἔχουσι καταφυγὴν τὰ ὕψη, ὅπου γίνονται ἀνδρικαὶ πράξεις καὶ ψάλλονται ἀνδρικὰ ἄσματα. Ἀλλὰ καὶ οἱ δὴ ποτε, ὑπὸ τῆς γλώσσης τὴν ἐποψιν εἰσὶν οὐχὶ ἀδιάφοροι.

Δυὸ περιστέρια κάτασπρα εἴ τ' αὐτὰ τοὺς καθισμένα
Κάθονταν καὶ μυρολογοῦν, κλαῖαι, παραπονιοῦνται·
Τ' ἀρσενικὸ τοῦ θηλυκοῦ γυρίζει καὶ τοῦ λείει,
Ἰντα κλωσσᾷ: γυναῖκα μου κάτασπρη περιστέρα;
Νὰ κάμης θέλεις ὡμορφα κάτασπρα περιστέρια;
Κρίμα χάνεις τοὺς κόπους σου καὶ λύπες θὰ νὰ φέρης.
Δὲν ἐνθυμᾷσαι τί παθες εἴ τὴν ἄλλην τὴν κλωσσά σου;
Τρία καὶ μόνον ἔκαμες τὰ χασες καὶ τὰ τρία.
Τὸ νὰ τὸ πῆρην ἄγριο γερᾷ πεινασμένο,
Καὶ τ' ἄλλα εἴ αὐραν κυνηοὶ εἴ τὸν ποταμὸ νὰ πίνουν,
Καὶ μὲ τὰ δίκτυα τὰ πιασαν, τί ξέρεις εἴ τὰ φάν;
Σέκω, σέκω καὶ μὴν κλωσσᾷς, νὰ μὴ μὰς φέρης πόνο, οὐκ,
Γιὰ τί ποῖος ξέρει ὑάτερα καὶ τοῦτ' ἴντα θὰ γένουν.

Καὶ ἕτερον.

Ποῖος εἶν' καλὸς τῆς μένης μου νὰ πᾶ νὰ πῇ δύο λόγι;
Μαῦρα πουλιὰ ποῦ τρέχτε εἴ τὰ σύννεφα καὶ πάντα,
Ἐλλᾶτε κάτω φάτε με καὶ ἀφῆστε μου τὴν γλώσσαν,
Κ' ἕνα πουλὶν ἀπὸ ἐσᾶς τῆς μένης μ' ἄς τὴν πάρῃ.
Σ' τὸ παραθύρην τὸ μικρὸν νὰ πῇ νὰ τὴν κρεμάσῃ
Ὅντας προβάλλ' ἡ μάνα μου εἴ τὴν ἐκκλησίαν νὰ πᾶ,
Νὰ τῆς φωνάξ' ἡ γλώσσά μου ἀπὸ τὸ παραθύρην.
Γιαννοῦ αὐτῆς εἴ τὴν ἐκκλησίαν ὡμορφα στολισμένη;
Καὶ τοῦ Γιαννησοῦ τὸ κορμὶν μέσα εἴ τοὺς μαύρους λόγγους,
Χωρὶς ψυχὴν χωρὶς λαλῶ κοιμᾷται σκοτωμένον;
Πῆνε λοῦκον κάμει του καὶ χτίσει του κιθάρην,
Κ' ἀφτῖνε εἴ τὸ κεφάλιν του μερόνυχτα καντόλιν.
Τὰ κόλυβά του μοίραζε ἔξη φορὰς τὸν χρόνον
Νὰ κλαῖσι καὶ οἱ ἑσπέραι μου, νὰ κλαῖσι καὶ ἑσπέραι
Νὰ κλαῖῃ καὶ ἡ μαυρόματη ἡ ἀγαπητικὴ μου.

Καὶ ταῦτα μὲν δὲν στεροῦνται παντάπασι ποιητικῆς χάριτος,

Σῶζονται δὲ πολλὰ κρείττονα, ἅτινα, ὡς καὶ αἱ λέξεις, πρέπει νὰ συναχθῶσιν εἰς πλουτισμὸν τῆς ἡμετέρας φιλολογίας.

Ἀθανάσιος Α. Σακελλάριος.

ΟΡΝΙΘΟΤΡΟΦΙΑ.

Ἐν τῷ ΟΒ'. φυλλαδίῳ τῆς Παρθώρας ὠμιλήσαμεν ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς κατὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ Γαλλίαν κτηνοτροφίας διαλαβόντες καὶ περὶ ὀρνιθοτροφίας. Περί τῆς ἀγωγῆς ἰδίως τῶν Ἰνδικῶν μελεαγρίδων εἰπομεν ὀλίγα τινὰ καὶ ἐν τῷ ΕΒ'. φυλλαδίῳ, καὶ ἐξέφρασαμεν τὴν εὐχὴν τοῦ νὰ ἴδωμεν τὴν ἐπιστήμην τῆς κτηνοτροφίας, ἃς μὴ διατάσωμεν νὰ τὴν ὀνομά-

σωμεν οὕτως, ἐπιστήμην, ὡς ἐμάθομεν, παρέχουσιν τροφὴν ὑγιειντέραν καὶ εὐχυμοτέραν εἰς τε τὸν στόμαχον καὶ τὰ βαλάντια, καλλισργουμένην καὶ παρ' ἡμῖν.

Ἐπιθυμοῦντες νὰ συμπληρώσωμεν τὰς πραγματείας ἐκείνας, χάριν κυρίως τῶν γεωκτημόνων καὶ γεωργῶν τῆς Ἑλλάδος, προσθέτομεν καὶ τὰς ἐφεξῆς περὶ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ ἀγωγῆς τῶν ὀρνίθων εἰδήσεις.

Ἔως ἐσχάτως οἱ Ἀγγλοὶ ὀλίγον ἡσχολοῦντο εἰς τὴν ὀρνιθοτροφίαν, διότι εἶχον τὴν ἐσφαλαμένην ἰδέαν ὅτι τὰ ἐξ αὐτῆς κέρδη ἦσαν μέτρια. Ἀλλ' ἀπὸ ἐξεδόθησαν οἱ εὐεργετικοὶ ἐκείνοι περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἐμπορίας νόμοι, καὶ ἤρχισαν νὰ εἰσάγωνται ἐξωθεν κατ' ἑκατομμύρια πτηνὰ καὶ ὡς, οἱ ἐγγύριοι κερδοσκόποι ἐνόησαν τὴν ἀπάτην των. Πύζησε δὲ πρὸ πάντων τὰς κερδοσκοπικὰς αὐτῶν ἐλπίδας ἡ εἰσαγωγή νέου τινὸς εἴδους ὀρνίθων ὀνομαζομένου τῆς Cochinchine. Αἱ ὀρνίθες αὗται εἶναι εἰς ἄκρον ὠστόκοι, οἱ δὲ νεοσσοὶ των ἔχουσιν ἀνάστημα γιγάντειον. Οἱ Ἀγγλοὶ, οἵτινες εἶναι οἱ ἱκανώτεροι τῆς οἰκουμένης λογισταί, ὑπολογισθέντες ἀμέσως τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ὠν καὶ τὸν ὄγκον τῶν ὀρνίθων τὰς ὁποίας ἐμελλον νὰ πορισθῶσιν ἐκ τῆς νέας ταύτης φυλῆς, ἐπεχείρησαν πρῶτην ἀπόπειραν. Τότε ἀνεπτύχθη τεραστείως παρ' αὐτοῖς ἡ ἀξιοσημείωτος ἐκείνη ἀμιλλα δι' ἧς διακρίνονται οἱ Βρετανοὶ ὁσάκις γίνεται ἐφευρεσίς τις ἡ ἀνακαλύπτεται νέα τις μέθοδος, ἀμιλλα ὀνομασθεῖσα, *manía κοσμοκοιτιᾶς*, καὶ ἡ ὀρνιθοτροφία ἐφθάσεν εἰς τὸν ὑπατον βαθμὸν τῆς τελειότητος. Αὐτὴ ἡ βατίλισσα ἐκηρύχθη προστατὶς καὶ ἀρχηγὸς τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ οἱ ἰδιῶται πράττουσιν ὅ,τι δὲν τολμᾷ νὰ πράξῃ οὐδ' ἡ Κυβέρνησις παρ' ἡμῖν αὐτοὶ δαπανῶσι, καὶ αὐτοὶ προάγουσι πᾶσαν ἐπιχείρησιν. Ἰδιῶται λοιπὸν συνεκρότησαν ἀμέσως ἐταιρείαν σκοπὸν ἔχουσαν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὠραιότερων εἰδῶν τῶν ὀρνίθων· ἡ δὲ ἐταιρεία ἦτις ἀριθμεῖ μεταξὺ τῶν ἰδίων αὐτῆς μελῶν καὶ δοῦκας, καὶ κόμητας, καὶ μαρκεσίους ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἀγγλίας, ἐνομοθέτησεν ἐκθεσιν ἐνικυσίαν ὀρνίθων ἐν Λονδίῳ, συναγωνισμὸν καὶ βραβεΐα.

Ἡ πρώτη ἐνιαυσία ἐκθεσις ἐγένετο περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος δεκεμβρίου, καὶ ἡ ἐπιτυχία ὑπῆρξε μεγίστη, διότι ἐντὸς μιᾶς μόνης ἡμέρας ἐπεσκέφθησαν τὸ κατάστημα αὐτῆς δώδεκα περίπου χιλιάδες περιέργων, ἐξ ὧν ἕκαστος ἐπλήρωσεν ἀντὶ δικαιώματος εἰσόδου σελίνιον ἢ ἡ δραχμὴν μίαν καὶ λεπτὰ τεσσαράκοντα. Τὰ κέρδη τῆς ἐταιρείας ὑπῆρξαν ἄξια πολλοῦ λόγου.

Οἱ κλωβοὶ, χίλιοι ὡς ἐγγιστα, ἦσαν τεταγμένον κατὰ δύο σειράς. Ἐξακόσιοι αὐτῶν περιείχον ὀρνίθους, πεντήκοντα χήνας, νήσσας καὶ μελεαγρίδας ἰνδικὰς, διακόσιοι πεντήκοντα περιστέρους καὶ πεντήκοντα λαγωούς. Ἀπορροῦμεν δὲ διὰ τί καὶ τὰ τετράποδα ταῦτα κατετάχθησαν μεταξὺ τῶν ὀρνέων!

Ἐπειδὴ πολλαὶ ὀρνίθες ἐγένοναι ἐνῶ ἐπεσκέπτοντο τὸ κατάστημα οἱ περιέργοι, κατεβάλλετο μεγίστη